Ч. 171 (14.420). Львів, субота 1. серпня 1936. Pocztowa oplata oplacona ryczaltem. Рік LVI.

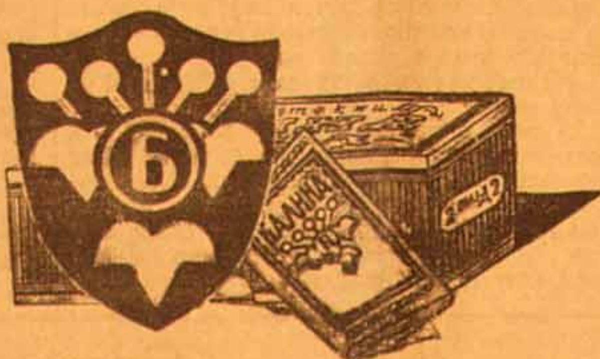
ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 227-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Італія посилала літаки для повстанців.

ОРАН, 31. 7. Авас. Зі Сардинії летіло до еспанського Марока 6 (як кажуть інші — 7) тримоторових італійських літаків. На пограничні французького Марока й Альжиру 3 з них мусіли причалити — один розбився. З його залоги 2—3 летунів згинуло, 3 ранені. Літаки не мають ніяких чисел, ні знаків; вони навантажені зброєю та муніцією.

Як подає кореспондент „Пті Парізієну", італійські летуни заявили підчас допиту, що вони мали перевезти літаки та муніцію до Севти і Мелілі.

РИМ, 31. 7. ПАТ. Урядові кола рішуче заперечують, немовби італійський літак воював по боці повстанців.

Повстанці заняли Валенсію?

БЕРЛІН, 31. 7. ПАТ. Преса подає комунікат ген. Молі, який повідомляє, що повстанці заняли Валенсію й околицю. З урядові кольони відступили у нелади. Ген. Моля обсадив гірські просмики на шляху на північ від Мадриду.

МАДРИД, 31. 7. ПАТ. Уряд рішуче заперечує вістку про бунт залоги Валенсії та втрату цього міста. У Віленуева де ля Серена повстанці піддалися, тому лучба між Мадридом і Бадахозом привернена.

ПАРИЖ, 31. 7. ПАТ. Париська преса потверджує на основі вісток зі севільського та ліссабонського радія, що у Валенсії вибухло повстання та що до нього прилучилася ціла околиця. Повстанці розбили на прах три урядові кольони, вислані з Барсельони проти Валенсії.

БОЇ НА ПІВДНІ.

ЛІССАБОНА, 31. 7. ПАТ. Повстанці заняли село Ґадарама, де була головна кватира урядових військ.

ТА НА ПІВНОЧІ.

БАРСЕЛЬОНА, 31. 7. Авас. Урядова кольона з 5.000 вояків з артилерією приступила до наступу на важні стратегічні і дуже добре укріплені повстанчі становища між Бієтнао і Монтараґо.

МАДРИД, 31. 7. ПАТ. Урядові війська заняли огнища повстання в районі Оярзун і Беасвйн та взяли до неволі 22 вояків ген. Молі.

БОЇ В ПОВІТРЮ.

ҐІБРАЛЬТАР, 31. 7. ПАТ. Комендант повстанчих військ у Альхесірасі полк. Родріґез заперечує поголоску, немовби підчас бою з урядовим підводним човном у Ґібральтарському проливі затонув повстанчий літак.

ПАРИЖ, 31. 7. Авас потверджує вістку, що після завзятого бою повстанці знову заняли м. Оярзун.

ЩО Є НА ДІЛІ?

АНДЕ, 31. 7. ПАТ. Відділ карлістів (монархістів) заняв м. Оярзун.

Дальші димісії дипльоматів.

ЛІМА, 31. 7. ПАТ. Еспанський посол у Перу зложив димісію.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, 31. 7. ПАТ. Тутешній еспанський консуль подався до димісії.

БЕРЛІН, 31. 7. Авас. Еспанський посол зі Стокгольму дістав наказ негайно обняти провід амбасади в Берліні.

МАДРИД, 31. 7. Авасовому представникові заявив мін. закорд. справ Барсіє, що більша частина еспанських дипльоматів, акредитованих у Німеччині (чи лише? прим. ред.) станула по боці повстанців. Танжеру уряд не вживає як бази постачання, але не може дозволити на те, щоб ґен. Франко мав якінебудь звязки з Танжером.

РОЗСТРІЛИ.

АНДЕ, 31. 7. ПАТ. Урядові війська розстріляли команданта і 20-х вищих старшин відділу, що боронив касарень ім. Льополі.

БАРСЕЛЬОНА, 31. 7. ПАТ. Говорять, що урядова коаліція в Катальонії пошириться на крайні ліві партії та робітничі організації

Британська фльота зосереджується в Ґібральтарі.

ЛЯ ВАЛЄТ, 31. 7. Райтер. Кораблі до ловлення мін, що мали перейти до резерви, озброєно знов і вислано разом з іншими кораблями на еспанські води.

ҐІБРАЛЬТАР, 31. 7. Авас. Більша частина британської фльоти відплила з Мальти до Ґібральтару.

Замирення на єгипетсько-лібійському кордоні.

КАІРО, 31. 7. ПАТ. На пограниччі Лібії скасовано нині всі воєнні постанови; британські залоги були там від 10-х місяців на воєнній стопі.

АНҐЛЬО-ЄГИПЕТСЬКИЙ ДОГОВІР.

КАІРО, 31. 7. ПАТ. Текст англьо-єгипетського договору у справі Судану парафуватимуть у понеділок на пленарному засіданні обох делеґацій.

Збірні громади — прокляттям наших сіл.

Львів, 31. липня 1936.

Признатись до помилки, є ще більше витягнути правильні висновки зі своїх помилок — це справді рідка, але тим цінніша прикмета, яка вказує в першу чергу на розум, характерність і чесність людини. Якщо до своєї помилки признається суспільний діяч або державний муж — це найкращий доказ, що такий діяч чи державний муж підходить до суспільних і політично-державних справ з повним розумінням своєї відповідальности за їхні далекосяглі наслідки для суспільности чи держави.

Ця прикмета доконче потрібна головно адміністраційним урядовцям кожної правової держави. Потрібна тому, бо адміністраційний урядовець є тим чинником, який має найбільший вплив на вкорінення засад правовости у громадян держави, або, навпаки, на викорінення цього почуття правовости. Але в цьому останньому випадку між громадянством починається фермент, що доводить до революції.

Клясичним зразком невдоволення громадянства з практик адміністраційної влади, себто з поведінки державних урядовців, жандармерії і т. д., словом невдоволення з всієї істнуючої системи була царська Росія, яка впору не вміла основно змінити цієї системи. Не диво, що підчас большевицької революції загальний вибух гніву дратованого народу звернувся проти всіх царських „чиновників", жандармом і волосним писарем почичаючи, на ґубернаторах і міністрах кінчаючи. Не диво, що у вирі страшної громадянської різні наложило головами теж багато „білих круків", себто чесних, совісних урядовців. Вони заплатили своїми головами за цю деморалізуючу систему хабарництва, підкупства, односторонности і несправедливости при вирішуванні безлічі справ щоденного життя. Ця ненависть проти царських „чиновників" на просторах, замешканих поневоленими народами, була стократь більша за проводження в життя насильної русифікаційної політики. Наслідок такий, що цар з родиною заплатили головами, потекло море крови і впала зненавиджена царська система. Правда, червона Москва створила куди гіршу адміністраційну систему, яка масовими розстрілами і пляновим голодом та засланнями на Соловки винищує масово всіх своїх противників. Але без сумніву і ця система зникне з лиця землі, а нинішня большевицька оліґархія піде слідами царських опричників — Скуратових. Гнів обурених селян і робітників вимірить собі криваву справедливість.

Клясичним, але протилежним зразком адміністраційної системи є анґлійська. Так, Анґлія вдержувала і вдержує високий престіж у своїх кольоніях саме завдяки розумній адміністраційній системі, яка полягає на тому, що адміністрація користується силою тільки у крайньо заплутаних випадках, а позатим підтягає суспільне життя у кольоніях на вищий щабель у всіх ділянках життя. Якщо всеж таки невдоволення кольоніяльних народів доведе до збройного конфлікту з адміністраційною владою В. Британії, то звичайно негайно після жорстокого здавлення кривавих заворушень, анґлійський уряд висилає спеціальні комісії, щоб основно прослідити причини невдоволення і йшов на далекі уступки невдоволеним кольоніяльним народам. Приклад: бунт, гі[...]

дуся і — напевне в недалекій будуччині — палестинські араби. Такими уступками назустріч необхідним вимогам реального життя змінює уряд В. Британії ще більше свій авторитет. Одночасно такими практичними лекціями перевиховує впершу чергу своїх адміністраційних урядовців.

Отже не по лінії найменшого опору, але згідно з вимогами щоденного життя повинні підійти рішальні чинники до такої важливої й одночасно пекучої справи, якою є нині *збірні громади*. Вони не виправдали покладаних надій і *лягли важким тягарем на цілому житті нашого села*. Не диво, що після їх однорічного існування в Галичині, у краківському, поморському та познанському воєвідстві польська преса повела завзяту кампанію за їх скасуванням. Це найкращий доказ, що механічне перещіплення збірних громад російського взірку до Галичини і згаданих трьох воєвідств, отже земель, де самоуправне життя процвітало саме завдяки тому, що в управі самоуправних установ брали участь найширші верстви населення і безпосередньо були зацікавлені розвитком тих установ — виявилося непрактичним і недоцільним, а навіть шкідливим. Чому? Просто з цієї причини, що широкі верстви населення страшенно невдоволені от хочби *непомірним обтяженням* на втримання збірних громад. Населення невдоволене, бо в часі страшної господарської скрути бюджети збірних громад не лише не меншають, але саме навпаки: пучнявіють з року на рік і висмоктують до краю навіть багаті села. Пересічно бюджети збір. громад ваґаються між 20—40.000 зол. І всю цю суму гроша зідають платні війта (150—300 зол місячно), секретаря — з двома-трьома підсекретарями, солтиси, екзекутори, возьні та інші „достойники". Не диво, що на поодинокі громади припадає 2.500—5.000 зл. на вдержання бюрократичного апарату збірної громади. Ці нові непомірні тягарі викликують у селян, які не мають чим засвітити, не мають соли, не мають ні чобіт і одежі для рідні, не мають зшитків для дітей, велике огірчення.

Це невдоволення зростає з кожним днем ще з огляду на незрозумілу просто *політику нової бюрократії* по наших селах. Ось на приказ деяких війтів (річ ясна поляків, бо війтів-українців зі свічкою в білий день ледви чи знайдете) обнижено залеглі оплати за пасовиська і за аренду громадських ґрунтів. Але саме тут заковика, бо полякам-селянам в правила відписують всі такі залеглі оплати, мовляв, нема з них що стягнути, зате з українських селян стягають безпощадно у 3/4 усіх залеглих оплат або в найкращому випадку дозволяється нашим селянам великодушно відробити ці залеглости. Зате куди більше невдоволення викликує масова передача громадських ґрунтів в аренду — з малими вийнятками — лише полякам та ще й до того без відома загалу населення і без розписання публичної ліцитації. Одночасно війти наказують копати рови, щоб відводнити всі громадські пасовиська, здатні під управу ріллі з тією метою, щоб ті пасовиська виарендувати. Думка дуже добра й голодний на землю укр. селянин, який мучиться за 25—80 сот. від ранку до вечора на панському лані, копає рови з тією надією, що саме він виарендує це пасовисько. Але тимчасом без ліцитації чи конкурсу такі ґрунти попадають виключно у руки поляків. Якщо така політика війтів потреває кілька років, то високі оплати на вдержання необхідного бюрократичного апарату з одного боку, аренда громадських ґрунтів і пасовиськ полякам з другого боку, може довести до таких самих актів розпуки, до яких довело вже використовування рільних робітників, себто безземельних і малоземельних селян у Рудеччині чи Переворщині.

Одночасно війти, секретарі, солтиси і т. д. розвивають нечувану акцію за будовою нових польських „людових домів", косціолків, заснуванням „кулек рольнічих", польських молочарень і т. д. у *наскрізь українських селах* щоб цією „суспільною патріотичною" працею доказати польському громадянству та урядові, що збірні громади „необхідні". Ми нічого не мали б проти такої праці поляків війтів по *польських селах*, якби одночасно ця бюрократія не ставила нечуваних перешкод у праці українських товариств та організацій по наших селах. І так до бюджета збірних громад поодинокі наші села платять по 200—400 зол. на „целе осьвятове" (крім шкільного бюджету), за ці гроші засновують збірні дитячі садки під проводом учительок польок, та *одночасно забороняють засновувати українські дитячі садки*, утруднюють різні імпрези читальням, кружкам Р. Ш. і т. д. та взагалі творять своєрідну — односторонню — „співпрацю" „на культурному полі". Ба, що більше! Війти, секретарі та солтиси в правила не виконують ухвал волосних рад у справах ведення протоколів волосних рад у українській мові і в справі орієнтаційних таблиць, зате скреслюють навіть найдрібніші суми на українські культурно-освітні цілі.

Словом бюрократія збірних громад не лише висисає матеріяльно бідне українське село, але й заогнює і так дуже заплутані до краю національно-віроісповідні відносини на українських землях у Польщі. Cui bono?

Тому єдиним виходом з цього нестерпного положення — це скасування чим швидше збірних громад, цієї єгипетської язви наших сіл.

——o——

Еспанія на міжнародній шахівниці.

Хто пече печеню на еспанському вогню?

Коли вожд еспанських повстанців ґен. Кієпо де Ллянo сказав, що еспанська справа вже перестала бути чисто національною і набрала міжнародного характеру, він не помилявся. Правда, супроти Европи займає Еспанія, відділена пірінейським валом, чисто периферійне положення; зате її ґеополітичне значіння у відношенні до морей першорядної ваги: вона відділює Атлянтійський Океан від Середземного Моря, північну і західну Европу від південної і східної Европи, від Азії та від північної і східної Африки. Її значіння в порівнанні до Середземного Моря можна схематично порівнати до положення Туреччини супроти Чорного Моря. Правда, широкий, але короткий Ґібральтарський пролив не так легко замкнути, як довгі, вузькі Дарданелі й Босфор; правда також, що у Ґібральтарському проливі лежить британський Ґібральтар та зневтралізований Танжер; все таки аналогія залишається сильна. Еспанія, подібно як і Туреччина, займає оба береги проливу. На африканському побережі мала вона здавна кілька малих твердинь, т. зв. Президіос. Колиж Мароко втратило незалежність, його північна частина над Середземним Морем припала Еспанії, щоб побережа Ґібральтарського проливу находилося в руках слабої невтральної держави. На сторожа такого важного місця, як Ґібральтарський пролив, підходила знаменито Еспанія у своїй дотеперішній формі: досить слаба, щоб могти самій нарушити Ґібральтар, досить сильна, щоб не підпасти під впливи іншої держави. Потенціяльна роля Еспанії над проливом чимала. З хвилиною, коли вона забажала би взяти пролив під обстріл своїх гармат, нова морська база вирослаб побіч Ґібральтару — байдуже: в Севті чи Таріфі, так як дрібна рибацька пристань Ассаб виростає на грізного

Ф. А. ЗАЙФЕРТ. 2

УСМІШКА ЩАСТЯ.

Ґазетчик зійшов із свого місця, і підійшов до авта. Думалось йому:

— Цей певно купить

— Правда вона розуміла свою річ? Але й відважна, нема що казати!

Ґазетчик сміявся, аж тряслася його жовтаво-біла, брудна борода.

— Хто її спіймає, цей буде паном!

— Кого?

— А оту з раншньої газети. Десять тисяч дістане той, хто спіймає злодійку.

Він узяв одну ґазету і подав шоферові.

— Десять фенігів.

Не надумуючись, сягнув Беннеке до кишені і передав йому монету.

На такий видаток можна собі позволити.

Ґазетчик кивнув головою і завернув на своє місце. Бинеке розгорнув ґазету. Почав читати.

— Десять тисяч нагороди! Сміливий грабунковий напад в ювелірській крамниці Піралльо й Син.

„Вчора вечором, кілька хвилин перед семою, виконано сміливий грабунковий напад у знаній ювелірській крамниці Піралльо й Син, при Валовій вулиці. В тому саме часі ввійшла в крамницю елеґантно одягнена дама і зажадала показати собі неоправлені бриліянти, бажаючи, як говорила, дати собі зробити бриліянтову запинку.

Була довший час у крамниці, оглядала подані їй бриліянти та не могла рішитися, який би їй вибрати. Власник крамниці, що за той час надійшов, не бажаючи втратити покупця, витягнув ще одну колекцію бриліянтів і розложив перед нею. Нараз витягнула незнайома з кишені револьвер і міряючи у власника крамниці і його помічника крикнула:

— Руки вгору!

Держучи обох їх під загрозою револьвера, згорнула вона із крамничного стола бриліянти та інші дорогоцінності вартости яких 150.000 марок і почала втікати.

Заки переляканий купець і його помічник змогли попрохати помочі, зникла вона без сліду серед прохожих на вулиці, яка в тій порі звичайно аж роїться від прохожих...

Шофер відложив ґазету на бік.

Десять тисяч марок! Таку спіймати, це штука! Десять тисяч марок, цеж гарний гріш. Булоб гарне авто та тоді їздив би він на свій рахунок!...

Цікаво, кому це щастя всміхнеться? Десять тисяч марок! Оте велике щастя, яке часом пересунеться біля людини, що й не знаєш коли... Щастя, пригоди, великий світ, боґаті люди! Чи всміхнеться воно тому, що у злиднях родився, у злиднях свій вік коротав, свої сили витратив, що на вулиці дожидати мусить, поки не покличе його хтось, що на хвилину його потребує?

Франц Беннеке був свято переконаний, що його життя і промине так скоро, безслідно, як проминає життя богатьох інших людей.

Підняв знову ґазету.

Ще раз опинився на описі злодійки, поданім у ґазеті:

Молода, елеґантна, ясносірий плащ, коротко пристрижене гарне волосся...

Беннеке засміявся. Мабуть гарна дівчина була ота злодійка. Цікаво, чи була така гарна, як та пані, яку тут привіз та на яку оце ждав. Він глянув на браму готелю.

Велитенські двері заворухнулись, в них показалася дама, на яку ждав. В руках мала жовту течку. Мабуть квапилось їй, бо йшла скоро, не повертаючись навіть до якихось двох панів, що ви[illegible]ули за нею і здавалося, щось до неї говорили. Один навіть чи не простягнув руку, щоб її задержати.

Чи не думає він її зачіпити? — майнула в шофера думка. Він кинувся, щоб взяти з її рук течку, та вона тільки кивнула рукою і скочила в авто.

— Їдьте!

— Куди?

— Їдьте, але скоро!

Мотор заторохтів і Беннеке рушив з місця.

— Куди маю їхати?

На двірець, або ні — просто. Або нехай буде, їдьте на двірець! Тільки скоро, як тільки можна!

— Що це — — — ?

Дальше говорити він не міг, бо жах здушив горло, а тріскіт мотору і так глушив його слова. Коли повернув на мент голову у бік красуні, [illegible]віз, побачив, що вона піднялась із сідала; в її руках заблестів револьвер. Дуло було так спрямоване, що стріл мусів його влучити.

— Їдьте! Коли тільки схочете зменшити скорість, то вже по вас!

І Беннеке їхав. Мотор рвав уперед із туркотом, аж цілий віз трясся. Колеса швидко крутилися, ледви доторкаючись землі. Дивувався собі, що ще не прийшло до катастрофи! Ось закрут, ще один, ось перехрестя вулиць!

Авто гнало як шалене. Беннекова рука тремтіла на кермовому колесі. На перехресті стояв поліцай з піднятою вгору рукою, на знак, щоб зупинитись. Беннеке хотів уже натиснути гальму та в тому самому моменті незнайома простягнула ще дальше свою руку з револьвером так, що холодне залізо дула майже доторкало його скрані.

— Вперед переїхати!

Поліцай відскочив із криком. Як блискавка перелетіло щось біля нього і тільки шкіряна шапка Беннекова злетіла йому з голови, зачеркнула довгі крути у повітрі, покотилась десь під ноги прохожих.

І тільки шум, лоскіт мотору та тріск шалений.

Вулиця тільки мигнула. Авто летіло стрілою все вперед і вперед.

Доми, дерева, ліхтарні, блискучі шиби виставових вікон, все те танцювало довкола в якомусь шаленому крутіжі.

(Докінчення буде)

——o——

конкурента гордого Адену. У свому геополітичному положенні криє Еспанія безчисленні можливости, тому не диво, що тепер, коли вона в огні домашньої війни переходить трансформації, висліду яких тепер ще годі передбачити, ввесь світ з напруженням глядить на далекий Іберійський півострів.

Ген. Кієпо де Лляно здементував поголоску, немовби він відгрожувався, що на випадок перемоги повстання нова права Еспанія зірве взаємини з лівою Францією, але рівночасно підкреслив свої симпатії до Англії, Італії та Німеччини. Дві перші заявили невтральність, остання надто далека, щоб потребувала взагалі деклярувати своє становище. Хоча воно булоб зовсім природно, якщоб котранебудь з цих трьох держав підтримала повстанців, ліквідуючи тим огнище комуністичної небезпеки, грізне для Европи, поза вчорашнім перелетом італійських літаків до еспанського Марока, годі навести факти, що вказувалиб на закордонну поміч для повстанців.

Та є часописи, що вміють ставити дуже сміливі твердження, не шукаючи ані фактів, ані льогічного ходу думок. Ось автор передовиці у „Прагер Прессе“ з 28. липня твердить зі самопевністю, що „повстанці під претекстом міжнародного протимарксівського фронту не скривають наміру йти разом з Німеччиною“ і навіть малює конкретно небезпеку для Франції від німецької морської бази на Балеарських островах. Все те дуже гарне і дуже переконливе (у західній дрібноміщанській ментальности Німеччина має монополь на варварське воєнне хижацтво, так само, як Франція — на оборонця культури і свободи), біда лише, що шан. автор не подав фактів, на яких будує ті такі далекі висновки; еспанські генерали висловлювалися зі симпатіями про Німеччину, але з неменшими і про Англію та Італію. Щойно, коли дальше читаємо твердження автора, мовляв, „леґальний“ уряд має безоглядну підтримку мас та пораду для тогож „леґального“ уряду, після перемоги зовсім переорганізувати (читай: збольшевизувати) армію, нагадуємо собі, що „Прагер Прессе“ черпає натхнення у праському міністерстві закордонних справ, цеж останнє у московському наркоміндель.

Жидівська преса призвичаєна годувати своїх читачів чимсь „конкретнішим“, тому пускає сензаційну вістку, що Німеччина хоче ні менше ні більше, лише заняти еспанське Мароко; доказ: вонаж вислала на еспанські води два кружляки та ескадру торпедовців. Не будемо звертати уваги, що інші великодержави, які менше потерпіли в Еспанії, як Німеччина (сплюндрування „Нім. Дому Праці“ в Барсельоні), вислали туди куди більші ескадри; що нинішня III. Імперія не важилася би пхати пальці між марокканські двері, де перед війною II. Імперія обірвала такого прочухана, висилаючи канонірку до Агадіру. Не беремося нікого переконувати, тим більше людей, для яких існує лише льоґіка з краківської площі.

А проте ми не заперечуємо, що від Еспанії існує небезпека для Франції; річ у тому, що ця небезпека лише потенціяльна і що лише Франція сама може її стягнути на себе. Атакуючи париський уряд за підмогу для мадридського, права французька преса остерігала його: Як переможуть повстанці, новий еспанський уряд мусітиме чути жаль до Франції та може взяти курс на Берлін. Тоді всі загрози, так гарно змальовані у „Прагер Прессе“, стануть перед Францією: і фронт на Райні та на Піринеях і німецька морська база на Балеарах; але тоді п. Блюмові не залишиться хіба нічого, як заспівати: „Ніхто не винен, тільки я...“

Правда, він завзято заперечує поголоски про підмогу для еспанського уряду, але найшлися недискретні люди, які бачили, як понад границею недалеко Перпіняну перелетіла у напрямі Барсельони ціла летунська боєва ескадра. Пощо вона туди летіла? Хіба не на підмогу генералові Франкові? Хто їх вислав? Хіба не Гітлер!

Жидівська преса намагається прислонити факт, що одинока посторонна держава, яка справді мачає пальці в еспанській справі — це Франція. Якими наслідками це грозить — це париські державні мужі хіба так само добре зясовують собі, як і їхні праські союзники.

Коли відвічний мирний сусід Франції обернеться проти неї, коли на Піринеях виросте новий фронт — пп. Блюми відповідять за це перед історією. Здається, тоді мотимуть хіба одно оправдання: „Ми лише виконали наказ Кремлю“. (гал.).

Народнє вчительство і його орґанізація.

Вияснення до статтей п. н. „Українське вчительство на розпутті“.

(Докінчення).

III.

Автор старається теж повчити Провід Т-ва, як він повинен поступати в обороні вчительських справ. „Справи треба вести так, щоби учителі й учительські кандидати бачили в Т-ві орґанізацію, яка боронить їх інтересів і бореться за їх інтереси“. Т-во ВПУВ сповняє це завдання без перерви 31 літ. Саме тому воно згуртувало в собі все активне свідоме українське вчительство. Але що іншого сама оборона, а що іншого її засоби та способи. Автор не хоче знати, що засоби оборони добрі в довоєнні часи, нині зовсім змінилися. Українське вчительство знає, що тепер дуже трудно боронитися давніми методами. Було би добре, якби автор завдав собі труду і заглянув у службову прагматику народнього вчительства. У ній побачить він, що вчительство не має властиво жадних прав, тільки самі обовязки і відповідальність. Владі вільно перенести вчителя без подання причини на инше службове місце; вільно поставити його в нечинний стан; вільно без подання причини звільнити; вільно перенести в стан спочинку на підставі рішень лікарської комісії. Державному вчителеві, якщо попаде перед дисциплінарну комісію, не вільно дібрати собі іншого оборонця крім товариша в чинній службі. В таких умовинах оборона теж мусить бути своєрідна, відмінна від оборони тих, що мають виразно означені права. При обороні не тільки не помагає голословне наклинкування, обурення чи теж хоча би найвірніше представлений дійсний стан справи, але навпаки це все приносить часом обжалованому шкоду. Дисциплінарні комісії — це не цивільний суд, тільки суд адміністраційної влади, яка має свою ціль і свої засоби.

Автор не перестудіював докладно „Учительського Слова“ і каже, що якби прийшлося відтворити образ важкого життя-буття українського вчителя за останніх 10 літ, то треба би шукати за цим у щоденній пресі і по інших українських журналах. Виходилоб, що крім „Учительського Слова“, ще хтось інший боронить це вчительство. Однак цієї оборони якось не видко! Може автор застановився би над причиною такого стану? Для доповнення скажемо, що українське народнє вчительство має оборону, якою є Укр. Парляментарна Репрезентація. Але й вона мало що помагає і від її заходів відносини не дуже то поліпшилися. Чому воно так, нехай автор запитає саму Українську Парляментарну Репрезентацію. Якщо автор направду хоче знати, як боронить своїх членів сама орґанізація, нехай спитає учасників конференції відпоручників Відділів з дня 26 грудня 1935 р. Вони йому це скажуть. Довідається від них про цікаві способи оборони і з огляду на зміст, і на форму її та засоби. Довідається від них про доцільність оборони і працю в тому напрямку. Про це все автор не розвідав і йому відай тільки так здавалося, що орґанізація своїх членів не боронить. А це замало для права на критику.

За недомаганням реферату правної поради (нема нічого досконалого на світі) Г. У. стежить і старається його направляти. Не менше, як авторові статті, так і Г. У. прикро, що не все може робити так, як бажала би у справі мартирольоґії українського вчительства і шкільництва. На це складаються всякі причини. Поперше мало таких членів Т-ва, які бажали би, щоби їх службові покривдження оповіщати друком, і без їх згоди Г. У. цього робити не може. Бояться вони просто ще гірших наслідків. Подруге: писати статті про мартирольоґію без конкретних фактів, — це трудна і ризиковна справа. Потретє: навіть теоретичні статті про мартирольоґію укр. вчительства і шкільництва друковані у щоденній пресі, давали у висліді білі плями. Кажемо: нам не менше прикро, як авторові, що нема в „Учит. Слові“ того, що він з ділянки правної оборони хотів би бачити.

Як далеко автор неознайомлений із працею Т-ва ВПУВ свідчить про це також подана ним цифра 100.000 зол., яку будьтоби члени складають рік-річно на потреби Т-ва. Хоч ми не обовязані на цім місці складати касового звідомлення (воно видруковане в „Учит. Слові“ ч. 5. з 1936 р.), то щоб показати невірности, якими воює автор, подаємо, що членських вкладок за 1935 р. зложили члени на 41.254.25 зол. Сума, яка загалом перейшла через рахунок каси дійшла ледви до 75.510,48 зол. Звідки взяв автор цифру 100.000 зол., — цього відай він сам не знає. Зате певно знає, що 1.75 зол., у деяких місяцях 2.75 зол. з кожної членської вкладки (3.50, деколи 4.50) треба вживати на точно означені допомогові видатки для членів Т-ва, а тільки решту на діяльність і дальшу розбудову Т-ва. Г. У. поміщає кожного року касові звідомлення та господарить на підставі преліминарів, ухвалюваних на Заг. Зборах.

Автор порушив також справу Оселі. Признаємо, що вона справді спричиняє Г. У. багато клопотів. До Оселі їдуть звичайно багатші члени. Менше заможні члени — а тих є більшість — про Оселю навіть і не думають. Багатші, що їдуть до Оселі, бажають доброго і достатнього харчу, ще й розмірно дешевшого, як в інших пансіонах у Ворохті. Харч достатній, добрий, а притім дешевий приносив Т-ву недобір. Цей недобір треба було покривати з член. вкладок. Віддавна щороку були теж різні непорозуміння проводу з завідуванням харчівнею Оселі. Щоб ці непорозуміння і нарікання серед членів усунути, а також оминути видаток на покриття недобору та інших зайвих клопотів, Т-во ВПУВ тепер віддає ведення харчівні Оселі свому членові, на його рахунок, за відповідною грошевою винагородою на річ Т-ва. До Оселі приймають тільки членів Т-ва. Ситуація така не змінилася від часу попереднього проводу. І члени літники мають „у своїй хаті за свій гріш атмосферу власної хати“. Г. У. контролює тільки управителя, щоб харчував оселян згідно з ухваленими списами страв і їх цінником. Головна Управа радо послухає конкретних порад автора статті на тему ще кращої розвязки справи завідування оселею і харчування оселян. Цей третій рік „аренди Оселі“ одному членові Т-ва дійсно приніс Г. У. „спокій“ і рівновагу в адміністраційних видатках, але спокій і **менші кошти приніс теж оселянам.**

Дати в часі літа один фестин, одну амат. виставу, один концерт, один попис, одну забаву, чи яку іншу імпрезу в користь Централі Рідної Школи — це не тільки обовязок кружків „Рідної Школи“, але й усіх українських товариств.

Автор статті, хоч застерігається, що його інтенцією не є виявляти якусь особисту нехіть до деяких членів Управи, і що не бажає під нікого підкопуватися ані нікого викурювати, всеж висуває нібито річеві арґументи проти деяких осіб Управи, в тім випадку проти обох директорів. Всі члени ВПУВ знають, хто є ті директори і як вони називаються, тому не треба було авторові аж так застерігатися.

Зокрема звертає автор увагу, що голова Т-ва є людиною замісцевою. Автор мабуть не знає, що не було ніодного засідання дирекції, на якому не був би приявний голова або заст. голови Т-ва, хоча вони люди позамісцеві. Засідання дирекції відбуваються в міру потреби. В діловім році 1935 відбувалися вони правильно кожного місяця. Про кожну справу, яку постановила дирекція без приявни голови, повідомляла вона негайно голову Т-ва письменно. Голова Т-ва бував один або й більше разів в місяці в Т-ві і Дирекція протоколярно здавала звідомлення про праці в Т-ві. А хоч про все це можна вичитати в „Учит. Слові“, у звідомленнях з діяльности Дирекції й Головної Управи, то всеж автор статті нераз зраджує, що ці справи йому невідомі, а це вказує на те, що автор не є активним членом Т-ва ВПУВ, і не стежить за ходом праць Т-ва. Про те, щоб Дирекція ставила Головну Управу Т-ва перед доконані факти, чи про якийсь автократизм у нинішнім проводі Т-ва, немає й мови.

Читаємо далі: „Звичайні епітети, якими адорують себе взаїмно члени редакційної колеґії, що є заразом і членами Дирекції або Надз. Ради, це: „ідейна, відповідальна, інтензивна, культурна, освітна, економічна, всебічна, всеціла, оперта на здорових основах і т. д. праця і діяльність, яку нібн вони ведуть“. Бо дійсно така праця є. І названі терміни ужиті на властивім місці і в льогічнім звязку є прикметами зовсім доцільними, що добре означують дане поняття. Але хоч ми ще раз для певности переглянули останні річники „Учит. Слова“, не найшли статтей, де названі прикметники булиб ужиті у зн

У другі сумні роковини смерти

М-р Олександра Кріля

учит. укр. держ. гімн. у Коломиї, б. поручника У. Г. А.

відправлять

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

дня 4-го серпня в год. 7.30 рано у Коломиї і дня 4-го серпня в год. 7.30 у Дрогобичі у церкві св. Трійці. **Жінка.**

чинні взаїмної адорації між членами проводу. Автори вживали їх у звязку з відомостями, про хід праці Г. У. у поодиноких ділянках, до яких означення ці прикметники доцільно підходять. Г. У. тільки реєструє в „Учит. Слові" працю, щоб члени знали, що робиться. Себе не похваляює, але і не може своєї праці ганити, бо такий звичай, хоч принятий у Китаю, був би у нас смішний.

Справа „Учительської Спілки" торкається вже дійсно давної Надзірної Ради Т-ва ВПУВ, де засідали ще бл. п. І. Стронський, а також частина осіб, яких тепер у проводі Т-ва нема. Хто і що було причиною занепаду „Учит. Спілки", про це говорить дуже пророчисто стаття в „Учительському Слові" за рік 1931 (стор. 286, 308 і 309). Однак автор статті в „Ділі" покликується на цю статтю зовсім хибно, бо вона насвітлює справу занепаду „Учит. Спілки" зовсім інакше. Стаття з 1931 р. непотрібно викликала отвертий лист п. П. Ч. („Діло" ч. 139 з дня 24. 6. 1936 р. п. н. „З листів до Редакції").

„Учительську Спілку" зліквідовано судово і викреслено з реєстру Окружного Суду дня 27. XII. 1933 р. ч. 1595/33 без карних санкцій і доплат членів за тодішнього проводу на підставі ревізії РСУК з 22. VIII. 1929 р., з 24. IV. 1931 р. і ревізії Ради Спулдзельчей у Варшаві, що тревала від 26. 6. до 1. 7. 1933 р. Дивно тому, що автор видвигає цю ліквідацію тепер, як головний козир проти теперішньої Управи.

Цікавий також закид громадського характеру, проти Дирекції Т-ва, що вона віддала правне заступництво проти льокатора проф. Ш. Г. в домі при вул. Якуба Стшеме 11 адвокатові жидові д-рові Ф. Якщо автор був би поцікавився дійсно станом справи, то був би довідався, що Т-во купило в 1931 р. (ще за давнього проводу), камяницю при вул. Якуба Стшеме 11 властиво від Комерційного Банку в Кракові, якого представником був сам д-р Ф. Цей зобовязався вичистити камяницю від усіх вірителів і сервітутових льокаторів (проф. Ш. Г.). Силою цього факту Т-во ВПУВ мусіло залишитись із д-ром Ф. у конечнім контакті. Всі інші справи Т-ва вели й ведуть адвокати-українці.

Подібно, не провіривши справи, автор закидує Дирекції, що кафлярські роботи в „Учит. Домі" віддала кафляреві неукраїнцеві. Віддаючи роботи, Дирекція старалася найперше дістати кілька оферт на ці роботи. В тім випадку вибрала найдешевшу оферту і віддала роботу кафлярському майстрові п. К., якого назвище й адреса подані у „Провіднику українських фірм" на 94 стор. ч. І на рік 1935, як кафляра українця у Львові. Якщо він не є українцем — то це вина Редакції „Провідника українських фірм", що назвище цього кафляра в „Провіднику" помістила. І в цю саме сторону повинен автор звернути свої заміти.

Та вже вершком незнання всіх ділянок праць в Т-ві ВПУВ. є бажання автора, щоб усі члени Управи були емеритами і людьми незалежними. Ще покищо в Т-ві є більше членів залежних (у державній службі), тому Т-во в першу чергу мусить обстоювати їх інтереси й їх права. Емерит хочби був у свій час найкраще ознайомлений з життям українського вчительства в чинній службі, згодом від цього життя відстає, зриває з ним звязки, тому й не може відчути того, що млоїть душу члена в чинній слкужбі. Тай успіх тих вільних людей може не все відповідав би інтересам українського вчительства в чинній службі. Тому до Управи Т-ва члени ВПУВ, вибирають здебільша таки членів у чинній службі, а в меншості емеритів. Може це не до вподоби авторові, але досі була така воля Заг. Зборів. Якщо би було навіть правда, що один із членів Дирекції був співорганізатором Регіонального Шевченківського Свята, то ще не така велика провина в нинішних часах. Не знаємо напр. чи автор взагалі коли небудь улаштовував Шевченківські свята у школі по війні. Чи цей член Дирекції взагалі улаштовував Шевченківське свято — автор не знає — а говорить те, що йому здається — як про всі інші справи, про які у своїй статті писав. Вже сам факт, що автор скрив своє назвище, поважно ослаблює вартість його заввваг. Читачі захотіли б знати, кого слухати. Бажання реформ в організації нікого не дискредитує. Слушна критика все потрібна. Але також і явність ділання.

Сформульованих на кінці статті пяти домагань автора не взяв Загальний Збір на увагу — хоч і дебатував над ними, дарма, що всі ці домагання, крім четвертого належали до виключної компетенції Заг. Збору. Цим зазначив Заг. Збір, що вважає ці домагання недоцільними. Четвертим домаганням „змінити систему і редакційний напрямок „Учит. Слова" постійно журиться Г. У. але не в розумінні зміни напрямку, тільки в значінні поліпшень. Остаточно розважуть справу всіх закидів чергові Заг. Збори на підставі звідомлення Комісії вибраної на бажання Г. У. цьогорічним Заг. Збором для всебічного розгляду закидів, що їх у безіменних статтях піднесла щоденна преса. Ця комісія провірить теж вірність нашої відповіди.

Дирекція Т-ва ВПУВ.

Преосв. Няраді в Галичині.

Преосв. Діонізій Няраді, гр.-кат. епископ українців у Югославії, приїхав, як щороку, до Галичини, щоб відвідати своїх духовних дітей, кандидатів на черців у галицьких монастирях. В неділю, 26. липня ц. р. Преосв. Діонізій відправив співану Службу Божу в каплиці монастиря СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького 95. Після св. Євангелія владика виголосив прегарну проповідь про потребу єдности і культ своїх святих. Треба торжественно святкувати день св. Ольги і св. Володимира так, як це величаво святкують серби свого святого Саву, мадяри св. Стефана, ірляндці св. Патрикія, німці св. Боніфатія. Крім того треба також святкувати память великих словянських апостолів св. Кирила й Методія. Відтак владика згадав промову Св. Отця до всіх епископів цілого світу і до католицьких редакторів підчас відкриття світової виставки католицької преси у Ватикані. Св. Отець перестерігав перед зростаючою небезпекою комунізму і взивав до єдности, потрібної в боротьбі з комунізмом. Підчас Служби Божої співав гарно хор монахинь.

Владика побуде два тижні в Галичині. По відвідинах кандидатів з Югославії завитає до Підлютого, літньої резиденції ВПреосв. Митрополита Кир Андрея.

Вислані з прикордонної смуги.

Співробітникові „Нової Доби" довелося зустріти в Луцьку вже двох мешканців Рівенщини, яких повітовий староста в Рівному вислав на 3 роки за межі рівенського повіту на підставі істнуючих приписів про прикордонну смугу.

Один з висланих — б. учень кремянецької гімназії (скінчив 7 кляс) з с. Даничева. Він доміркувується, що йому пошкодило між іншим те, що вів боротьбу за українізацію церкви з місцевим священником-малоросом.

Правда, обидва вислані були карані вязницею: перший за те, що помагав людям переходити кордон, а другий (з Даничева), що сам, позбавлений можливости скінчити гімназію, втік був на Радянщину, надіючись там докінчити освіту, але вернувся звідти зневірений назад на Волинь.

Багато допомогли Рідній Школі ті особи й установи, що подарували їй облігації народової позички. Хто має такі облігації, зволить негайно прислати на адресу: Рідна Школа, Львів, вул. Сикстуська 46.

Адвокатські гаразди.

В останніх літах скарбові уряди, коли переводили екзекуції проти адвокатів, звільнювали писальні машини, виходячи притім із становища, що в адвоката машина це річ, необхідна для відповідного виконування адвокатського звання.

Аж ось в останніх тижнях заняв скарбовий уряд у Стрию в канцеляріях кількох стрийських адвокатів саме машини. Коли інтересовані та голова делегації адвокатської львівської Ради у Стрию, здивовані таким способом, інтервеніювали у начальника уряду, почули, що це зроблено на виразне розпорядження Міністерства Скарбу. Міністерство не вважає машини до писання за знаряддя безумовно потрібне адвокатові при виконуванні свого звання. Стоїть воно на становищі, що таке знаряддя потрібне необхідно тільки ремісникові, а не умовому працівникові, як адвокат, що може писати рукою чи теж диктувати писареві.

Міністерство Скарбу не бере на увагу усяких реальних життєвих моментів, от хочби того, яку ролю відограє сьогодні машина саме у процесі духової творчости культурних людей. Передовсім машина значно прискорює „процес продукції" — писання чи диктування, тимсамим і влекшує умовому працівникові значно й саму продукцію. Це прискорення полягає не тільки на скороченні часу, потрібного на ручне написання якоїсь речі, але ще у змозі мати водночас відповідну скількість копій, рівновартних — при нинішній продукції паперу і т. д. — з оригіналом письма.

Далі: машина заступає людську руку і ощаджує людську працю, вводить ощадність до канцелярії, бо можна ту саму працю, що її при ручному писанню виконує двох-трьох писарів, виконати завдяки машині одною особою. Колиж візьмемо під увагу ще й рутину, яка виробляєся при істнуванню писальних машин в методах передавання матеріялу, опрацьованого в думці, на папір, мусимо прийти до переконання, що при сучасних умовинах писальна машина у праці адвоката це справді необхідна річ. Такої думки була ще до недавна скарбова адміністрація. Але чомусь нагло, без якоїнебудь слушної причини, вона змінила її. Яка рація такої зміни, годі відгадати. Забираючи адвокатові машину змушують його здорожувати кошт продукції, т. зв. режі своєї канцелярії, бо при браку машини він, довжник скарбу держави, мусить або платити за взяку переписку письма на чужій машині, або наймати відповідну скількість писарів. Ясно, що практичний віритель повинен по змозі, не утруднювати сплату довгу. Скарбова влада думає очевидно інакше, коли йде про зубожілу тепер до краю адвокатуру, коли утруднює її заробок. Скаже хтось: треба переписувати судові письма, коли треба копій, на копіяльному папері, хемічним олівцем. Отже при нинішних вимогах щодо форми судових писем, їх вигляду, акуратности тощо, при сучасному стані техніки також в тому відношенні можна наразитися на судові гриви за зневажливе віднощення до суду. Перед кількома роками ця справа була вже — здавалося — корисно поладнана завдяки інтервенції провідних адвокатських чинників. Безумовно потрібна нова інтервенція цих самих чинників і соймових послів в цій важній для зубожілої адвокатури справі.

Р. Д.

В Абисинії ніякого уряду нема

КАЖУТЬ ІТАЛІЙЦІ.

РИМ, 31. 7. ПАТ. „Джорнале д' Італія" пише: вістки з англійської преси, немовби у західній Абисинії істнував уряд з владою над племенами Галле і Аммара неправдиві. Всі галлійські племена визнали італійську владу; в цій провінції запанував спокій, коли не брати під увагу інциденту в Лекемті, де були сліди провокації з боку европейців (?).

А ТИМЧАСОМ...

АДІС АБЕБА, 31. 7. Стефані. 28. п. м. італійці розбили повстанців, що зібралися в лісах довкруги Адіс Абеби. В полон попав м. ін. абуна (епископ) Петров.

Ширіть наш часопис!

З польської преси.

Летунський скандал у Франції.

„Ґазета Польска“ з 30. м. м. приносить цікавий допис власного кореспондента з Парижа, з якого подаємо оцей витяг:

Перед кількома днями подала французька преса вістку, що на летунськім майдані в Етамп чекають французькі літаки з замальованими вже державними емблемами і знаками на експедицію до Еспанії. Доставою мала занятися летунська фірма „Потез“, яка буцімто відкупила літаки від міністерства летунства й мала їх доставити еспанському урядові. Дивні закарлючки цієї транзакції та поспіх, з яких замальовано французькі знаки на літаках, розбудив чуйність французької опозиції, яка вчинила з того приводу великий шум у правій пресі і тепер по кількох днях, вилізло шило з мішка. Виявляється, що відомий уже з передачі Совітам військових тайн міністр Кот і тепер на власну руку, без порозуміння з урядом, велів приладити бомбові літаки й бомби, щоб порятувати червоний уряд Еспанії. Не числився при тім з обовязуючими міжнародніми договорами, які забороняють вмішуватися в домашню війну, не числився навіть із тим, що така поведінка грозилаб дипльоматичними конфліктами і зорганізував доставу літаків якнайбільше дискретно.

Ні міністр Дельбо, ні Деляді́є не знали нічого про Котівську конспірацію, в якій очевидно мачав пальці французький „людовий фронт“, а премієр Блюм дав на неї свою словну згоду.

Великим ентузіязмом мін. Кота для справ комінтерну поцікавилися не тільки праві діячі, але й відомий із своїх радикальних поглядів адвокат Анатоль де Монсіє, що помістив у часописі „Журналь“ свої завваги, в яких гостро скритикував поведінку міністра летунства.

Тричі — пише він — забула Франція про міжнародні зобовязання і вмішувалась у домашні війни. За кожним разом попеклась. І тепер, побоюється Анатоль де Монсіє, що летунська конспірація під диктатом комінтерну може принести Франції необчислені шкоди. Факт, що англійський король Едвард VIII. відкликав свій приїзд до полудневої Франції, говорить сам за себе. Адже за важко булоб англійській поліції охороняти свого короля, коли через еспанську границю переходять за згодою французького уряду ріжні підозрілі індивіди, відомі зі своїх комуністичних переконань.

В цілій халепі з літаками впадає в очі те, що французька поміч була зорганізована попраді не для еспанського уряду, який і так у частині Еспанії стратив свою суверенність, а навпаки — повстанчий уряд добув посереднє офіціяльне признання держав, заінтересованих у мароканськім статуті держав, але для носіїв комуністичних доктрин.

Атже тепер, коли правдиве обличча „людового фронту“ в Еспанії не насуває вже ніяких сумнівів, шило комінтерну вилізло й із французького мішка. Напевно найближчі дні принесуть ще неодну вістку, яка скріпить переконання про останню большевицьку ставку на заході Европи.

З нових здобутків науки.

БОРОТЬБА З РАКОМ.

„Schweizerische Medizinische Wochenschrift“ містить в 27. числі з 4. VII. ц. р. три варті уваги статті про лікування пістрякової хороби (рака). Досі знаємо тільки два успішні засоби проти пістряка (рака), а саме операцію й лікування проміневою енерґією. Щодо інших засобів для лікування пістряка треба сказати, що вони не виправдали надій, що на них покладали. Одначе наведені статті цінні з двох поглядів. Поперше з уваги на місце, де вони появилися, далі тому, що з дослідників, що зробили доступним для лікарів новий лікувальний засіб „Aristotrop“, німця Ф. Блюменталя, директора полікліники в Білгороді, раніше директора Інституту для дослідів над пістряком у Берліні й ґенерального секретаря німецької центральної комісії для дослідів й поборювання пістрякової недуги, вважають загально за одного з найліпших знавців цього предмету. Проф. Блюменталь разом із своїми співробітниками Едвардом Якобсом (Париж) та Гуґом Розенберґом (Базилея) оповіщує у вступних виводах про те, що за вихідний матеріял послужили печінка, шлунок, підшлункова залоза, кишки й селезінка свіжо зарізаних звірят. Відповідно до цього йде про гормоновий препарат, отже про субстанцію з тієї ґрупи, що з неї чимало разів безуспішно пробували витворити засіб для лікування пістряка.

У своїх великих і докладних спробах бачили дослідники лікувальні наслідки у щурів із пістряковою хоробою. Ці успіхи дали їм право лікувати 114 безнадійних пістрякових хорих людей інекціями, таблетками, мазями, що мали в собі мішанину гормонів. Вони взнають хорих, опріч 10 випадків пістряка шкури, за далеко посунені випадки, що вже зовсім непридатні до операції або лікування проміневою енерґією, отже йде про випадки, де втрачена можливість допомоги. Це були або пістряки, що через кровяні або лімфатичні посуди перенеслися в інші орґани, утворюючи тим т. зв. метастази або випадки, де оперативно усунули пістряка, але де вже прийшло до метастаз. Вони пишуть: „Ще не можна сказати в якій мірі це гістольоґічне вилікування означає також клінічне вилікування та як довго воно тріває. Але можна сказати, що багато осіб у безнадійних випадках віднискує своє здоровля, чимало інших щонайменше доходить до стану далекойдучої поправи“. Це йде про лікування за час пять місяців; отже про час, що як автори виразно кажуть ще не дає право говорити про вилікування. Але вони додають „Хоч ще істнують деякі сумніви, передаємо нашу терапію лікарям тому, що в численних безнадійних випадках ми бачили такі великі лікувальні вислідки, що воно є корисне для численних подібних хорих, щоб уможливити додатні висліди цього лікування“.

Відтак Якобс описує подрібно клінічні висліди. Вони справді блискучі. Між 114 випадками є і 9 пістряків простої кишки (carcinoma recti) і 9 пістряків кишкового тракту, що непридатні до оперативного лікування. Між 10 шлунковими пістряками мали два випадки метастази в печінці, один випадок метастази в печінці та підшлунковій залозі, один випадок мав метастази в костях, один випадок метастази в залозах. Між 18 пістряками грудної (молочної) залози було три випадки метастаз у хребетнім стрижні, три випадки метастаз у легенях. Інші пістряки були між іншим у підшлунковій залозі, на яєчниці, у стравоході, в нирках, у бронхах і раз у мізку. Якобс пише: „Чимало із тих пацієнтів, що в них взагалі не можна було ніяк думати про можливість вилікування находяться нині на шляху найкращої поправи; частина з них вернулась вже до нормального життя, себто вільна від болів та недомог і коли це можна ствердити від своїх лихих новотворів“. З тих 114 безнадійно хорих померло досі тільки чотири, з яких одного доставили в умираючім стані. Нечуваним є факт, „що 3 випадки метастаз у костях хребетного стрижня, що виступили по операції грудної залози та один пістряк уразу (carcinoma uteri) з метастазами в хребетнім стрижні стали вільні від усяких скарг. Вони не потребували вже морфія. Трьох з тих, що лежали непорушно в дуже сильних болях, можуть сьогодні майже без труднощів ходити свобідно та просто“.

Метастази в легенях зникли дивно скоро, як це виявив Рентґенів дослід. Всі випадки були клінічно докладно обсервовані при помочі всіх можливих метод. Дальші клінічні проби відбуваються в шпиталях Бісетр і Сен Люї в Парижі, на медич. факультеті в Руен, у хірурґічній клініці в Женеві (проф. д-р Енцер) і в полікліниці для хорих на пістряка в Білгороді (проф. д-р Блюменталь). Вкінці д-р Кейо, професор патольоґічної анатомії в Руен оповіщує про своєрідні мікроскопійно-гістольоґічні реґресивні процеси, на вийнятих підчас лікування частинах новотворів у звірят та людей. Він бачив крім деґенерації й загину клітин пістряка також загрубіння кровяних посудів, що віджививлюють новотвір та деґенерацію дотичних посудинних нервів. З тих дуже докладно описаних станів, що їх записали мікрофотографії, робить висновок проф. Кейо, що продукти внутрішньої секреції ділають на нервову систему кровяних посудин, а вона на стінки самих кровяних посудин і що в тім взаїмнім впливі треба шукати повстання пістряків та нормального росту.

o. О. ПРИСТАЙ. 68

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Одного разу мій добрий приятель в забавах, Іван Білас, загнався на своїх саночках аж до груші, що стояла під горбом. Порядно гримнув головою до пня і вхопився сердега за голову та став голосно бідкатися:

„Ой, лобику, мій лобику!“

З того часу ми, хлопці, прозвали Івана Біласа Лобиком і ним залишився він уже до старости. Тільки раз люди чули прилюдно його правдиве прізвище, як отець парох оголошував у церкві його оповіді. А потім знову він був Лобик, таксамо як і його діти та внуки.

•

Замісць трускавецького засніженого горбка, бачив я ніяґарський водопад. Мимохіть подумав, колиб так санчатами поїхати на цьому водяному полотні, то стрілою полетів би вниз! Але там внизу не стояла стара груша, а некольна безодня.

Води Ніяґари, що спускались водопадом, як довжезні розпущені коси заклятої царівни, перемінювалися внизу на бурхливий вир розшалілих і запінених, не то хвиль, а цілих водяних гір. Вони прискакували одна до одної і пожирали одна одну, мов потвори.

Зїхати на санчатах по цій плахті водопаду до кипячої, хоч і зимної води, що несамовито клекотіла в своїм кітлі, це не те саме, що спуститися санками з трускавецького горбика!

Сміливі енки пробували втяти цю штуку. Один зїхав човном з вершка водопаду Ніяґари до його стрімкої пропасти, а другий у спеціяльно зробленій бочці. Та по них всякий слід пропав. Навіть трісочки не знайшли з човенця, ані клепочки з бочки. Про цю сензаційну подію розписувалася широко американська преса. Тому я добре затямив її. А тепер признав, що інша річ санкуватися на трускавецькому горбі, а зовсім інша стрімголов летіти водопадом Ніяґари.

Внизу, де ріка Ніяґара втопила свої розплетені коси, а дикі крутіжі поскручували їх в дивовижні кучері хвиль, спостерегли ми двоє осіб. В цю мить і нам захотілося там бути. Але як дістатися туди? Очевидно, тунелем. Тільки, де вхід до нього? Розглянувшись кругом, побачили ми невеликий, але чепурний мурований дімок, покритий дахівкою. Догадалися, що там є вхід до ніяґарського Гадесу. Спрямувались туди й за пять хвилин опинилися в ньому. В коридорику перед круговоротом, що ним службовець впускав прогульковців, заплатили ми по 10 центів від особи й увійшли до вінди. Нею зїзджали кілька хвилин вниз.

Вінда зупинилась і ми висіли з неї та коридором вийшли надвір. Тут, біля самого водопаду, була земля літньою порою завжди мокра, а в зимі покрита ожеледдю і слизька. Бо від водопаду долітала сюди рясна розпилена роса і скропляла все. Зимою вона замерзала і творила заскорузлу зіркату ожеледь, покриту снігом. Тому досить тяжко йшлося. Треба було помагати собі та йти по слідах, що їх уже вижолобили у свіжому снігу попередні прогульковці.

Хоч небо було погідне і світило сонце, падав на нас з гори від водопаду рівномірний, густий дощик-капусняк і немилосердно сік нас в обличчя. А приблизно пів кільометра від крутіжів водопаду видвигнулася півкругом понад землею ясна багатобарвна веселка й непоборушно стояла над Ніяґарою. З немалим трудом дісталися ми аж до самого берега біля крутіжу, що його творила грімко спадаюча вода. Ціла наша одежа покрилася росою, що почала стинатись ледом. Наші плащі зробились ледяні. Моя деревляна палиця була тепер, як з леду. А мої очиці покрилися грубою ледовою поволокою. Я мусів їх зняти і сліпати голими очима, які також було треба обтирати час до часу, бо повіки злипалися від замерзлої роси.

В місці, де вода спадала з гори, повстали всякі чудові ледяні фіґури. Вони були так майстерно повирізьблювані, що ніяка людська рука не зумілаб виконати чогось подібного. Різьби сяяли в промінні сонця, немов обсипані брилянтами. Біля ледяного стіжка підносилася скеля

Васів проти пістряка мусить атакувати взаємне ділання тієї системи і приводити до дегенерації кровяні посуди, що віджиблюють новотвір так, що тоді клітини пістряка через недостачу крови гинуть.

Колиб ця нова ідія мала завести, то вона вахитає добрим іменем дослідників і журналу, що подав ці вислідн. Коли вона не заведе, то через те видужання пістрякових хорих ще далеко не доказане. Щойно обсервація підчас літ зможе доказати, чи вживаючи нової методи лікування, можна сподіватися, коли не повного видужання, то бодай успішнішого як досі лікування пістрякової хороби.

Варт було би опублікувати незакінчені, совісно перевірені вислідн, щоб не забирати безвідійно хорим жадної дороги лікування.

Д-р Роман Гоцький.

—o—

ІЗ НАШИХ ЛІТНИЩ.

ЧЕРЧЕ.

З історії заведення. — Малярська вистава. — Декляматійно-музичний вечір.

Із усіх купелевих місцевостей щораз більше розвивається і підноситься Живець-Черче.

Вже здавен-давна приїздили до Черча хворі і купалися в боровині. Аж у 1905 р., коли в Черчі відбувалися великі військові маневри, лікарі зацікавилися лікувальними прикметами черчанських болот. Дійшли до висновку, що є тим багато цілющих складників. Тому повели пертрактації, щоб із Черча зробити другі Піщани. Навіть заключили були із громадою контракт на тридцять літ, одначе тодішній Краєвий Виділ умови не затвердив. Щойно по війні кількох господарів за почином управителя місцевої школи П. Бігуса заложили приватну спілку, щоб вихіснувати лікувальні сили Черча. Але через брак капіталу спілка не могла якслід розвиватися і найшлася у великих фінансових труднощах. Саме тоді приїхав до Черча теперішній головний директор Заведення Л. Лепкий та ред. Ф. Федорців і дотеперішні спільники звернулися до них, щоб вони рятували їх почин.

І справді оба вони почали пропаганду у пресі і при допомозі през. К. Левицького заснували нову спілку із більшим капіталом. Тяжко приходилося спочатку працювати, щоб не тільки утримати заведення, але і щоб його поступнево уліпшувати. І так через незвичайно ощадну господарку (дирекція кілька літ не брала платень) сплачено всі довги і приведено заведення до гідного стану. Тепер щораз збільшається фреквенція гостей.

Крім незвичайних лікувальних спроможностей дає Черче і гарно проведений час. Ось саме тепер відбувається у віллі п. Турина вистава образів наших найкращих малярів. На перше місце вибивається С. Гординський; його праці незвичайно читкі і повні внутрішнього життя. Найбільше виставив молодий маляр Іванюх, якого монотипії роблять гарне вражіння на гостях.

Дещо замазану картину дає цикль праць Хмелюка. Крім гарних і читких речей, як портрет бандуриста Ємця, кількох актів і півактів, решта виглядає досить нецікаво.

Сам уладчик і ініціятор вистави Турин виставляє теж кілька своїх праць. Його пейсаж налитий гарячим життям; має теж інші праці, як „мертву природу".

Перфецький дав проекти ілюстрацій до драми: Пропавша грамота. Бутович виставив цікаві композиції костюмів до народнього вертепу. На одно із перших місць на виставі вибивається могутня картина — візія О. Кульчицької: „УСС" і портрет стрілкині.

Музикова виставляє пейсажі з Ніцеї та Парижу, а Рубісова гарні графіки.

Назагал вистава робить дуже корисне вражіння і напевне всі, що перебувають в Черчі, її оглянуть.

Другою імпрезою був концерт скрипачки Шлапаківної-Зборовської. Хоч техніка у неї вироблена, але твори в її виконанні виходять дуже гранчасті, рубані.

Здавна заповіджений і всіми нетерпляче сподіваний мистецький вечір Лесі Кривіцької при співучасті Рени Яросевич і д-ра Нижанківського прийшов із великим успіхом у пятницю 24. VII. при битком набитій салі Палатки.

Леся Кривіцька, дотепер найкраща українська драматична артистка, посвятилася в останніх часах головно декламації та рецитації. І так, як на сцені викликувала бурю захоплення своєю високомистецькою грою, так і тепер збирає лаври декламацією. Про висоту мистецького рівня її декламації можуть послужити слова нашого визначного письменника Б. Лепкого, що розплакався від надміру вражіння, коли Кривіцька продеклямувала його „З чужини". Кожна рецитація була прецизно вишліфована, а мельодеклямації ще раз свідчили, що наша сцена втратила одного із своїх найбільших мистців."

Крім Кривіцької виступила ще із сольоспівом молода, незвичайно талановита співачка Рена Яросевич, що справді із мистецьким відчуттям та фінезією відспівала Шопенів „Жаль". Голос солістки це широка гама тонів, які так і домагаються, щоб їх упорядкувати, вложити у відповідне для них місце, а щойно тоді залунять вони повноголосно і викінчено. Треба їй ще доброї школи, бо направду голосові спроможности у неї величезні і шкода булаб, якби такий гарний голос пропав безслідно.

Третя частина мала дещо веселіший характер. Творили її куплети укладу Кривіцької та Галактіона Чіпки. Почули ми про целебса з „Роксоляни", що хотів би розважити себе та не знає, звідки почати, про місцевого Дон Жуана д-ра О., солодкого „дзядзя", що все ходить із цукорками та про всякі черчанські новини.

Побажне булоб, щоб такі імпрези відбувалися частіше. Варто булоб теж або поширити салю Палатки, або ще краще вибудувати нову, бо ця вже не може помістити надміру гостей, треба було доставляти крісла, а багато гостей відійшло від каси без білетів.

о. х.

У справі одної конференції.

У звязку з новинкою та статейкою у „Новім Часі" з 1-го серпня про конференцію у справі Всесвітнього Конгресу Миру в Женеві, що відбулась у Львові в четвер 30. ц. м., годжусь зовсім із здивованим запитом редакції „Нового Часу", звідки на цьому запрошенні взялось моє прізвище як члена „Організаційного Комітету". Організатори цієї конференції видрукували запрошення з моїм підписом, не тільки не повідомивши мене про це, але ще й після виразних моїх застережень, що я до ніякого такого Комітету не ввійду і цими справами займатись не буду. Український текст запрошення, яке видрукували без мого відома, мало такі цвітки, як „четверг" або „перебіг (!) конференції". Три тижні тому був у Львові як делегат нової Міжнародньої Мирової Організації у Парижі утвореної під проводом льорда Р. Сесіля, американський професор Дод, запросивши представників преси на журналістичну конференцію. З журналістичного обовязку був я на цій конференції і помістив про неї в „Ділі" інформаційну згадку. Організаційний львівський комітет для цього Конгресу звертався до мене кілька разів за ріжними інформаціями, пропонуючи мені з ним співпрацю, але я, вказавши їм на ріжних наших відповідальних діячів, заявив кілька разів рішуче, що сам до Комітету не ввійду і в усякому разі ввійти не міг би без порозуміння з ріжними нашими організаціями, до яких належу.

М. Рудницький.

з леду. В ній були повирізьблювані казкові печери, що мерехтіли ріжними барвами, як зачарований княжий терем. Здавалося, що ось-ось і вийде з нього якась княжна або володар морей Нептун із золотою короною на голові, у смарагдовім плащі та з блискучим тризубом у руках. Кругом цих ледових скелистих гір були глибокі вижолобини, наче сховища для водних русалок, що звисали з гори або вистрілювали в гору ледові сталяктити і сталягміти, прикрашені срібними кучерями та фресками.

Від чаром оповитих картин годі було відірватись. Вічно подивляв би їх, якби не морозний вітер і проникливий дощ. А то, чим ближче підходили ми до стіп водопаду, тим густіше скроплював нас густий дощ і вітер звалював з ніг та запирав віддих. По одязі спливали вже цілі струї води. Лице пашіло вогнем, руки заковязли і студена дриж пронизувала ціле тіло. В ухах шуміло нам з такою невгавною силою, неначе невидний дух водопаду промовляв до нас, як колись Господь до Мойсея: „Не підходи сюди, бо місце, де стоїш, це свята земля!"

Ми послухали того таємничого голосу і зворушені видом вернулися помалу до теплої почекальні. В ній загрілися і трохи висушили одяг. Потім піднеслись ліфтом угору і вийшли надвір. Гостинцем спрямувалися до мосту, щоб через нього перейти на другий бік кордону до Канади. Цей луковий залізний міст, що сполучує дві держави, — досить довгий, 77 м. високий і легкий та стилевий своєю знаменитою конструкцією.

На мості заплатили ми так зв. мостове по 20 центів від особи туди й назад, дістали від пограничної сторожі Злучених Держав П. А. довжелезну й вузьку митну посвідку та перейшли на другий бік ріки. Там канадійська сторожа розірвала ту посвідку на дві частини. Одну з них взяла собі, другу вернула нам. Ми опинилися в Канаді.

Канадійський водопад Ніяґари зветься Горе Шуз[1]), тобто Кінська Підкова, бо він має її вигляд. Дорога до нього веде так, що з недалекої віддалі можна було спокійно, без вітру, дощу та оглушливого шуму, приглянутися обом водопадам. Тільки іноді долітав з вітром „капусняк" і легенько скроплював нас.

Зблизька був ніяґарський водопад повний жаху. А коли було дивитися на нього оподалік, він ніби усміхався і привітно запрошував до себе. Достоту, як обманливий приятель, що шкірить зуби до тебе, коли нічого не просиш в нього. Але звернися до нього в потребі, то зараз забуде свою приязнь та ще й вилає...

За чвертьгодини ходу зрівнялись ми з канадійським водопадом і були віддалені від нього приблизно на триста кроків. Пред нами відкрився чудовий вид. Канадійський водопад був ширший від американського[2]), що його ми вже передтим оглянули. А також він був багато імпозантніший. Здалека Горс Шуз принаджував до себе своєю небувалою красою. Але зблизька погрожував. Гримів і шумів, як несамовитий. Вода в ньому пінилася в диких крутіжах і хмарою краплин зрошувала землю, а в зимі покривала її та дерева наморozзю. Околиця була через те дуже мальовнича. Дерева виглядали так, немов розцвітались густим сніжнобілим цвітом. Навіть придорожня лямпа покрилася ледом і з неї звисали ріжної величини та довжини ледові скапи.

На голубому небосхилі сяяло зимове сонце, що розсипало рясне золото проміння і мінливими барвами вогню запалювало самоцвіти на снігу, наморозі, ледових скапах і на хвилях води. Всюди горіли в леді святріздвяні зірки.

А там на горах, над деброю, плила поважно широкою стругою горда Ніяґара, та полискувалася на сонці, як просторий лан подільського жита. Хвилями котила свої води над саму пропасть, куди вони падали з шаленим грюкотом і шумом.

Тут і там видніють на Ніяґарі острови, мов свіжо зоране, чорне подільське поле. На них кілька голих дерев. По обох берегах ріки розсілися, як вздовж широкого гостинця, чепурні американські хатки і приглядаються до себе у дзеркалі води.

(Далі буде)

[1]) Horse shoose. = „Дім. солодкий дім!"

[2]) Канадійський водопад Горс Шуз є 578 м. широкий і 48 м. високий, а мериканський водопад є тільки 325 м. широкий і 50 м. високий.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

До китайської провінції Квангсі пливе одна американська канонірка та одна британська, щоб заспікуватися чужинцями.

Палестинський найвищий суд скасував контрибуцію 5.000 фунтів, яку високий комісар наложив на місто Газу, переступаючи свої повновласти.

В Англії відложено розправу проти замахов'ця Мек Магона до найближчої сесії трибуналу зі суддями присяглими.

Німецьке посольство у Відні звертає увагу в комунікаті, що між 50-ма арештованими за маніфестації підчас олімпійського свята є лише один німецький громадянин.

Англія заключила новий торговельний договір зі СССР.

У Німеччині почався в Дармштаді процес проти 7-ох членів анархістичної організації.

В Палестині ушкоджено у 2-х місцях нафтовий руротяг.

ВАЛЕНСІЯ ТАКИ В РУКАХ УРЯДУ?

ЛЬОНДОН, 31. 7. Райтер. Не зважаючи на поголоски з повстанчих кол, **Валенсія залишилася в урядових руках і має правильну сполуку з Мадридом.**

РИМ, 31. 7. ПАТ. Кореспондентові щоденника „Пополо ді Рома" сказав ген. Франко м. ін.: **„В наших руках уся Андалюзія та атлянтійські й середземноморські побережа за винятком Маляги.**

НОВИНКИ.

— **Не треба легковажити** найменшої рани ані скалічення, бо занечищена землею рана дуже часто є причиною тяжкої недуги. Особливо часті бувають випадки недуги стовпняка, яка в 75 відсотках є смертельна. В таких випадках треба застосувати впріск проти стовпняка. Бацилі цієї недуги живуть дуже довго в землі. Таку пересторогу дає санітарна служба здоровля для літників.

— **Жінки у високих школах.** На загальне число слухачів 16 академічних і 8 неакадемічних вищих шкіл припадає в Польщі 13.447 жінок, що становить 28 відсотків. У порівнянні з іншими европейськими краями це найвищий відсоток, коли зважити, що у високих школах Чехословаччини студіює 13.4 прц., Німеччини 13.7 прц., Італії 14 прц., Англії 23.6 прц. Одні тільки Совіти мають більший відсоток жіноцтва на вищих студіях, бо аж 36.5 прц., але ледви чи ті школи можна назвати високими.

— **Урядові години по всіх державних урядах** будуть **від тепер тривати від год. 10. до 12. Таке** зарядив прем'єр, щоб увільнити інтересантів від втрати часу, на яку вони наражені, коли розпитують про урядові години у тому чи іншому бюрі. Сторони з провінції слід приймати і поза урядовими годинами.

— **Кілько кін у Польщі?** Згідно з даними фільмового бюра було в 1935 р. у Польщі 722 кін, з них 628 звукових, обчислених на 257.370 місць.

— **Без печі, щоденно свіжий хліб.** Це можна зробити тоді, коли найдеться спосіб, щоби хліб не черствів. Хліб черствіє не тому, що сохне, тільки тому, що крохмаль, який є в муці, скляйстрований при печенню, кристалізується назад у крохмаль. Щоби ту кристалізацію спинити, треба тримати хліб у температурі понизше 80 ступнів. Такі спроби переводив один німецький інжинір. Ціла заковика в тому, що продукція такого зимного леду, який фабрикується зі скропленого двокисня вугля коштувала би біль ше ніж свіже печення хліба.

— **І підчас посухи ростуть „доми людове" на галицьких землях.** Недавно посвятили вугольний камінь під „людовий дім" у Зубрці, пов. Бучач. У селі Вовківцях, пов. Збараж, закінчили будову дому людового, в заліщицькім повіті побудували людовий дім у Лятачі та Бураківці, починають будувати в селі Якубівці. Доми людове будують часто по селах, де є кілька поляків. Дуже часто в таких селах нема читальні „Просвіти", хоч село в більшости українське.

— **„Стара шляхта — в новій шаті".** Газета „Всхуд" описує з великим ентузіязмом посвячення площі під будову костела в Комарниках, турчанського повіту. При цій нагоді довідуємося, що в Турчанщині існує навіть „Комітет шляхти загродовей". Словом, і на шляхту прийшла мода в демократичній Польщі. Довго чекали „шарачки", аж врешті дозволили їм стягути навіть близько пана старости, згідно з традицією, що „шляхціц на загродзе рувни воеводзе", хоч, що правда, воєводи там не було. Одне тут тільки цікаве: Що сказали би предки цієї шляхти з Комарник, які мали зовсім інші релігійні й національні вірування?!

— **90.000 дітей** переїхало залізницею в одній тільки львівській дирекції, підчас безплатних поїздок у місяці липні.

— **Дощ у Львові почав падати** в четвер вечором і падав кількома наворотами цілу ніч. В пятницю стало лекше віддихати, бо не було вже спеки. Захмарення і духота заповідають дальші дощі.

— **Вовчиця загризла на смерть хлопця.** Цей страшний випадок склався в Зимній Воді у віллі „Мруфка". Спущена з ланцюха собака-вовчиця кинулась на 5-літнього хлопця Романа Храмцева і перегризла йому горло.

— **Пані Ляйбфова Ляйферова хотіла перепачкувати** 80 фунтів штерлінгів, від'їжджаючи з Чехословаччини через Вороненку, а зловлена оправдувалася, що хотіла лише переїхати до Румунії, та всіла до нетранзитного воза та що не знає польських девізових приписів. Засудили її на 2 тижні арешту і 20 зол. гривни.

— **Польські селяни хотіли злінчувати** пяного робітника зі села Чонсьовізна, що ранив двох товаришів. Поліція, що його ескортувала, дала сальву до юрби, ранила 3-х робітників.

— **Страйк робітників тартаків** у Синевідську Вижнім поширюється. Первісно обняв він 700 робітників „Малопольської Державної Спілки", опісля прилучився до них персонал тартаку „Гоцуля". Йде про підвишку платень.

— **Скільки мешканців у Рівному.** Як каже останій статистичний бюлетень, рівенський магістрат нараховує на 1. червня ц. р. постійних мешканців м. Рівного 52.734.

— **Вертаються до релігії.** „Чеське Слово" подає цікаву вістку, що в Празі можна запримітити останніми роками масовий поворот безвіроісповідних до релігії. В році 1934 тільки 80 осіб покинуло релігію, зате 2710 осіб повернулося до релігії. Запримітили, що до релігії вертаються люди між 30 і 50 роком життя, покидають релігію молоді люди, що не мають навіть 30 років.

— **Ванду Парилевичеву перевезли до вязниці** св. Михайла в Кракові. Мотив перенесення обвинуваченої — це свобода і вигода слідства, як пояснюють відповідальні чинники. Де відбудеться процес, — ще невідомо.

— **Ще один Барановський.** Перед варшавським городським судом ведеться розправа проти якогось Андрія Барановського, обвинуваченого за шантаж. Барановський, як „фордансер" нічних льокалів шантажував жінки, домагаючися грошей за утримання в тайні романтичних переживань своїх жертв. Обвинувачений до вини не признається, однак у його мешканні найшли багато листів, що його компромітують.

— **Добрий спільник.** Варшавський „комбінатор" Вольф Курлянд хотів легким способом дійти до маєтку. Він вишукував багатих спільників і будував доми. Коли дім уже був побудований, Курлянд давав підписувати наївним спільникам чистий папір, на якому виписував потім декларацію, що спільник не має жадних претенсій до новозбудованого будинку. Врешті справою занявся суд і тепер Курлянд матиме спільників, але вже в домі вязничім.

— **Замісць золота — нафта** стала гарячкою американців. Американські ґеольоги рішили, що на Алясці є нафтові джерела. І вже утворилося в Льос Анджельос акційне товариство з капіталом 300 тисяч долярів. Не є виключене, що почнеться тепер знов мандрівка ризикантів на Аляску за нафтою, як колись гнала їх туди гарячка золота.

— **Німеччина гостить** у себе 33 учительки і 36 учителів з Туреччини, що хочуть запізнатися зі способами виховування молоді в цілій Німеччині. Близько міста Кольоції отворили вакаційний табор, до якого приїхали французькі студенти, щоби приглянутися, як виглядає теперішній господарський устрій нової Німеччини.

— **Люди, що не люблять кіна.** Існують в Европі держави, в яких зовсім нема кіна. Це мале князівство Ліхтенштайн на кордоні Австрії та Швайцарії, що має близько 11 тисяч мешканців і незалежна республика Сан Маріно в Італії, що має 14 тисяч населення. Один підприємець, що заложив був кіно в Сан Маріно збанкротував по трьох місяцях.

— **Важна причина.** Черновецький „Час" подає, що румунська влада відсунула громадські вибори на Буковині на необмежений час, бо не має на це грошей.

— **Малолітні кати.** До чого доводить марксівське виховання, зокрема комуністична етика, вказують на це недавні події в Еспанії, які заморожують кров у жилах. У Мадриді існує міліція, до якої належать підростки від 14 років і вище. Вони мають у своїх руках пограничну владу і мають навіть право розстрілювати підозрілих противників „людового фронту". Розуміється здегенеровані підростки користають з цього і стріляють до людей як до заяців. Займаються тим також молоді дівчата...

—o—

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „НА ЗГАРИЩАХ ЩАСТЯ", „НА ХВИЛІ СПОГАДІВ".

Перша із цих фільм любовна історія, перемішана із війною, картинами сільського побуту та т. зв. сальоновими сценами, з дуже гарними моментами, головно картинами природи. Друга фільма з Гері Купером це знову після „Ібетсона" одна з найкращих креацій цього талановитого артиста. Сюжет запозичений з якоїсь американської пєси, цікавий, добре переведений. Бачимо тут тип змарнованого вайдиголови та зебіяки, що через нещасливе кохання стає пяницею, а водночас завдяки незвичайній дбайливости своєї доброї, чесної жінки перероджується духово. Майстерно вображена сцена спогадів, які виринають в уяві молодого дентиста, коли він має перед собою як пацієнта свого колишнього суперника, що відобрав йому кохану. Дуже добре передала ролю кокетки Фей Рей.

КІНО „КОПЕРНИК": „ЧУ ЧІН ЧАВ".

Казка про купця Абібабу та 40 розбійників зображена, як правдива подія, зовсім реалістично. Фільма зроблена на підставі англійської пєси, що безпосередньо після війни мала небувалий успіх у Льондоні, де грали її 5 років без перерви щодня. Пєса ця напів опера, напів балет, а проте має дуже живу, цікаву акцію. Фантастичні моменти використані так, щоб глядач не мав враження звичайної казки, а правдивої історії, що й досі може трапитись у тих арабських країнах, де живуть люди з безмірними маєтками, невільниками, верблюдами та на тлі екзотичної природи. Фільма може захопити однаково старших, як і дітей. Дві головні ролі грають німецький артист Фріц Кортнер та китаянка Мей Вонг.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

ОДЯГ НА 50 КІЛЬО.

В англійській фільмі „Вогонь над Англією", яку виставили недавно в Льондоні, головну ролю королеви Єлисавети грала артистка Фльора Робсон. Треба було зберегти історичну традицію й одягти артистку „вірно". Перед кожною фільмовою знимкою вона починала одягатись кілька годин раніше. Двірська сукня королеви важила... 50 кільо!

МАШИНІСТКИ В РОЛІ СТРІЛЬЦІВ.

У місті Канзас вийшов розпорядок, щоб усі машиністки і стенотипістки, які працюють у поліційних бюрах почали вчитись стріляти. Наказ цей вийшов у звязку з фактом, що в останніх часах гангстери напали на бюро машиністок і ограбили бюро, а вони не могли боронитись.

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Новий шкільний рік. Українська гімназія в Кремянці, переборовши тяжку матеріяльну крізу останніх років, розпочинає з новим шкільним роком навчання з добірним складом учителів. Оплата науки значно знижена. Здібні учні матимуть ще спеціяльні знижки. Є надія на привернення прав державних шкіл. (Тепер здавали матуру при духовній семинарії).

Нове товариство. Адміністраційна влада не дала дозволу на заснування „Т-ва Виховавців Української Гімназії у Кремянці". Зате зареєструвала статут „Т-ва Прихильників Кремянецької Української Гімназії".

ЧЕРЧЕ.

Рідношкільний фестин відбувся у Черчі в неділю 26. 7. в поблизькім ліску. Всі точки були дуже солідно приготовані. Велике враження зробила вистава „Степової казки", підготована студ. М. Гіцьким-Гарного настрою не зіпсували злобно-некультурні вигуки місцевих „людовофронтівців", які намагалися зменшити успіх рідношкільної молоді, що із шаблями та крісами (вправді деревляними) струнко стояла на „позір", коли мелстатично йшли звуки національного гимну.

—o—

Спорт.

ГОМІН ОЛІМПІЙСЬКОГО ДЗВОНУ.

Сьогодні загорить від олімпійського смолоскипу ясним полумям олімпійська ватра на величавім берлінськім стадіоні, а гомін дзвону сповістить світові про початок Олімпіяди.

Очі всіх спортовців світу звернуться в сторону Берліна і в думках бачитимуть, як переможець маратону на першій новітній Олімпіяді, грек Спиридон Льоіс, перебігає останній кільометр великої дороги і сонішним вогнем запалює олімпійську ватру.

Попередня Олімпіяда в Льос Анджельос не викликувала такого могутнього захоплення, що теперішня, хоч американці мистці в уладжуванні й реклямуванні спортових імпрез.

Популярність берлінської Олімпіяди не випливає з реклямових тріків. Її причини куди глибші, а саме Олімпіяда в Німеччині найкраще з усіх переведених досі олімпійських змагань відтворює настрій давніх грецьких олімпійських ігрищ. Німці, не забуваючи про те, що ігрища є теж важним чинником міжнародньої пропаганди, в першу чергу звернули увагу на те, щоб олімпійські ігрища в нічому не затрачували характеру гігантної спортової імпрези. Найкращий доказ — це участь 6.800 німецьких змагунів в ігрищах! Спортове життя молодих німців в ріжних спортових, руханкових чи військових союзах найкраще відповідає побутові давньої Геляди, а вони самі є немов віддзеркаленням геленських спортовців.

Цьогорічна Олімпіяда заповідається імпозантно, хоч жиди й ріжні „людові фронти" доложили чимало зусиль, щоби збойкотувати Олімпіяду в гітлерівській Німеччині. Як знаємо, деякі змагуни (між іншими теж деякі польські жиди) відмовились від участи в Олімпіяді, зате багато держав вислало сильно заступлені репрезентації. Дуже чисельна є американська дружина, що має 500 осіб! Неодин світовий рекорд буде побитий неодин новий упаде. Сензаційно заповідається виступ спортовців Далекого Сходу: японців і китайців.

Програма олімпійських ігрищ обіймає всі ділянки спорту, а саме: легкоатлетику, дужання, бокс, кайчинцтво, стріляння, плавання, спортові гри, руханку, веслярство, шерм і т. д. і т. д. Крім цього кожного дня відбуватимуться конгреси з поодиноких спортових ділянок.

Замкнення Ігрищ і роздача нагород відбудеться 16. серпня. Українці на Олімпіяді є в ролі посторонніх глядачів, бо участь в Ігрищах беруть тільки державні народи. Українські змагуни виступають на Олімпіяді, як американці, румуни... і ні в олімпійськім селі, ні на стадіоні не маятимуть жовто-блакитні прапори.

Всеж таки українці спортовці не сміють зражуватися ніякими перепонами, але працювати далі над піднесенням рівня українського спорту, щоб тоді, коли й ми могтимемо брати участь в Ігрищах, не були ми посміховищем на останніх місцях, але ревеляцією, щоб український спорт був на устах всіх. Одначе тут не поможуть ніякі нарікання, тільки треба послідовної і впертої праці!

Р. С.

УКРАЇНА — Р. К. С.

В неділю 2. серпня ц. р. відбудуться товариські змагання між цими дружинами на грищі Р. К. С-у на Богданівці. Початок змагань в год. 5-ій пополудні.

В год. 3-ій попередять змагання молодших дружин.

ПЛИВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ В ЛУЦЬКУ.

В змаганнях взяло участь 6 спортових організацій Луцька: український клюб „Стир", „Т-во Веслярське", жид. „Гасмонея", клюби поштовий, військовий і поліцийний.

Перше місце здобув український клюб „Стир", зокрема: **I. місце** (В. Харченко) в плаванні на 100 метрів клясичним стилем; **II. місце** — на 400 м. (В. Харченко), **I. місце** — на 2000 м. (В. Харченко); **II. місце** в скоку з трамполіни (Пащук).

Треба додати, що й I. місце в плаванні на 400 м здобув для поштового клюбу теж українець — Ходаківський.

(Нова Доба).

ШМЕЛІНГ — БРАДДОК.

Боксерські змагання між Шмелінгом і Браддоком за мистецтво світа відбудуться остаточно 26. вересня ц. р. у Ню Йорку.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, ілюстрований місячник. Львів, липень-серпень 1936.

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС Львів, неділя 26. липня 1936. Р. XVI. Ч. 29-30.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр. ім. І. Тобілевича.
Косів.
1. VIII. Лев в Абісинії.
2. VIII. Катерина.

Український Національний Хор під мист. проводом Дм. Котк...
1. VIII. Станиславів.
2. VIII. Надвірна.

Великий Театр:
Нечинний.

Театр Ріжнородностей:
Субота, 1. VIII. год. 8. веч. „Малощо не ніч пошлюбна".

Кіна.

АПОЛЬО: „Швайцарія горить — Вільгельм Тель", у головній ролі Конрад Файдт.
АТЛЯНТИК: „Любов у повві".
ВАНДА: „Буря над Андами".
ҐРАЖИНА: „Остання стійка" і „Що чоловік робить в ночі".
КАСІНО: „Бродвей Бід".
КОПЕРНИК: Чу-Чін-Чав" з Анною-Мей-Вонг".
МАРУСЕНЬКА: „Симфонія праці" і „За хвилину щастя".
МЕТРО: Ледви вчора" і „Людина, що продала голову".
МІРАЖ: „Світ належить до тебе" і „Додек на фронті".
МУЗА: „Любовні маневри" і „Все для переможця".
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „На згарищах щастя" і „На хвилі спогадів".
ПАН: 1) „Віденські ночі", 2) „Фліп і Флап".
РАЙ: „І. Ф. І. не відзивається".
СВІТ: „Наскок на Конго".
СТИЛЬОВЕ: „Ніч на трансатлянтику" і ревія.
ТОН: „Королівська любовниця" і „Бюро пропавших людей".
УТІХА: „Нічна стежа" і ревія.
ХИМЕРА: „Гроші".

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Еспанія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО

Субота, 1. серпня 1936.

Відень (506,8) 18.00 Концерт, 19.10 Староміденська комедія, 23.25 Танкова музика, **Брюсель** (483,9) 17.15, 23.00 Танкова музика, **Прага** (470,2) 16.50 Соло на саксофоні, 17.05 Сучасна швайцарська музика, **Париж** (1648) 18.30, 23.30 Легка музика, 20.30 „Ля Травіята" — опера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 6.00 Олімпійські фанфари, 11.30 Торжественний акт посвячення, 14.00 Популярна музика, 16.00 Відкриття XI. Олімпійських Ігрищ, 15.00 Солісти, 22.15 Нічна музика, **Букарешт** (364,8) 17.15, 21.15 Концерт. 20.20 Танкова музика, **Будапешт** (549,5) 17.25 Сальонова музика, 22.10 Циганська музика, **Міляно** (365,6) 20.45 Океанія — муз. комедія, **Рим** (420,8) 21.30 Симф. концерт.

Неділя, 2. серпня 1936.

Відень (506,8) 11.00 Сальцбурський фестіваль, 12.40 Вступ до Олімпіяди, 11.40 Камеральна музика, **Брюсель** (483,9) 17.00 Танкова музика, 20.00 Камеральна музика, **Прага** (470,2) 12.45 Легка музика, 20.40 Чеські нар. пісні, **Париж** (1648) 14.45 Симфонічний концерт, 17.00, 23.30 Легка музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9.00 Весела музика. 20.00 Вечірня муз., **Букарешт** (364,5) 11.43 Національна музика, 20.00 Сальонова музика, **Будапешт** (549.5) 13.55, 22.30 Циганська музика, 20.40 Оперетові мельодії, **Міляно** (368,6) 20.40 Концерт, **Рим** (420,8) 20.45 Опера, 22.00 Хореографічна байка.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 1. серпня 1936.

6.30, 7.40 Ранішня авдиція, 7.35 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Огляд видавництв, 12.13 Полудневий денник, 12.23 Концерт, 14.30 Концерт бажань, 15.35 Господарські вісти, 15.45 Авдиція для молодших дітей, 16.00 Фортеп. ресіталь, 16.30 Спів. 17.00 Відкриття Олімпійських Ігрищ, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Легкі пісні. 18.25 Львівський актуальний фейлетон, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекламовий концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Концерт, 20.15 Авдиція для поляків за кордоном, 20.45 Вечірній денник, 10.55 Актуальна гутірка, 21.00 Скрип. ресіталь, 21.30 Радіова гротеска. 22.00 Олімпійські вісти, 22.30 Спортові вісти, 22.35 Легка музика.

Неділя, 2. серпня 1936.

8.00, 11.57 Сигнал часу, 8.03, 14.30 Авдиція для села, 8.45 Ранішній денник, 9.00 Ріжні мельодії — в гр. пл., 10.00 Перелання прапору, 11.00 Польська творчість в гр. пл., 11.45 Людина, яка купила образ, 12.03 Музичний поранок, 15.00 Обрядовий народній рік, 15.20 Концерт в гр. пл., 15.25 Реклама Р.Р.О., 15.30 Репортаж з життя, 17.00 Концерт солістів, 17.30 З XI. Олімпіяди в Берліні — біг на 10.000 метрів, 18.05 „Підвечірок при мікрофоні" — концерт, 19.55 Скрип. ресіталь, 20.25 Легіонова поезія, 21.00 Оливна галузка, 21.45 Легка музика, 22.00 Вісти з XI. Олімпіяди у Берліні, 22.30 Спортові вісти, 22.35 Танк. музика.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.73—89.30, Доляри американські 5.31 — 5.28, Дол. канад. 5.29.50 — 5.26.50, Фльорени голянд. 361.07 — 359.35, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 173.59 — 172.75, Фунти англ. 26.69 — 26.53, Ґульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.01—19.80, Корони данські 119.09, 118.25, Корони норв. 134.03—133.00, Кор. шв. 137.58—136.60, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.77—11.60, Марки нім. 145 — 140, Пезети еспан. не нотовані, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 152—147.

Акції.

Банк Польський 96, Вуголь 13.25, Лільпоп 12, Габербуш 42.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 63. 4 прем. 48.25—47.95, 7 стаб. 46.50—47.

Збіже.

Ціни льоко Львів	від до
Пшениця одн.	18.50—19.00
Пшениця зб.	17.75—18.25
Жито Стандарт I.	12.25—12.50
Жито Стандарт II.	12.25—12.50
Ячмінь одн.	14.75—15.00
Ячмінь на мливо	14.25—14.50
Ячмінь паст.	13.25—13.50
Ріпак зимовий ех 1936	33.00—34.00

Інші курси без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 31. липня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.35 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.40 „
1 л. молока від 10. VII . . .	0·14 „
1 к. яєць	2.55 „

Тенденція на масло сильна, на молоко і на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що в дни 31. VII. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахорізні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята I. кл. щойно від 0.80 кг. вгору	1.05 „
Курки без остріг I. кл.	0.90 „
Качки молоді, товсті I. кл.	1.00 „

Ціни денні.

Приймає птицю тільки першої класи. Гірших сортів рішуче не приймає.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10